קסה א מיי' פכ"ה מהל' מלוה ולוה ה"ב סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ב:
קסו ב מיי' שם הל' א טוש"ע שם ס"א:
קסז ג מיי' שם הל' ב טוש"ע שם ס"ב:

ערב דבית דין הוא דלא בעי קנין הא בעלמא בעי קנין והלכתא: ערב א בשעת מתן מעות לא בעי קנין ב לאחר מתן מעות בעי קנין, ג ערב דבית דין לא בעי קנין דבההיא הנאה דמהימן ליה גמר ומשעבד ליה:

ערב דבית דין לא בעי קנין. דבההיא הנאה דקא מהימני ליה ב"ד גמר ומשעבד נפשיה: הכי גרסינן והלכתא ערב בשעת מתן מעות לא בעי קנין ואם כתב בתוך השטר (אחר) חיתום שטרות גובה מנכסים משועבדים: **שלא בשעת מתן מעות בעי קנין.** ואפי' חתום בתוך השטר, ולא חתום לאחר חיתום בעי קנין וגובה מבני חורין:

ערב דבית דין לא בעי קנין. ולא גרסינן הנך כולהו בעי קנין:

והלכתא ערב בשעת מתן מעות לא בעי קנין. ומשתעבד דמצי אמר ליה אי לאו את לא נפיק זוזי מתחת ידי: דלאחר מתן מעות. כגון חנוק בעי קנין. וערב דב"ד לפני בית דין דהיינו נמי לאחר מתן מעות לא בעי קנין. כך אמר המורה משום רבו א) דהנך כולהו בעי קנין לא מתרצתא היא משום דאין עוד ערב אלא הני דקאמר:

א) נראה דל"ל כך אמר המורה משום רבו דמאן דגרס כאן והנך כולהו בעו קנין לא מתרצתא היא וכו':

הדרן עלך גט פשוט וסליקא לה מסכת בבא בתרא

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך:

*)הדרן עלך מסכת בבא בתרא והדרך עלן דעתן עלך מסכת בבא בתרא ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת בבא בתרא ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **) חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל יראי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחוקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך. אא"א סלה ועד:

מודים אנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלין שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי עולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת בבא בתרא כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ויתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד: ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא. ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא. בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

באור מלות הלועזיות שברש"י ותוספות ממסכת בבא בתרא

דף ג ע"ב רש"י ד"ה הדרי הודרי משופין כו' קינרונ"ש (דאַבשפאררען), משען אשר הגג נשען עליו:

דף ד ע"א ד"ה אהדר ליה כלילא דיילא כו' הרלי"ן (שטאַבעלאינגעל), קפוד, קפוז (שווייגאינגעל) אנקה. ועיין בהמתרגם שבת ל"ד ע"ב ד"ה קופר ולד"ה דלא למלויה יאלי: **שם** ד"ה שישא שיש ירוק שקורין ביי"ש (ברוינראַטה), ועי' המתרגם סוכה ל"א ע"ב ד"ה שישא: **שם** ד"ה ודפנא ענפי עץ ערמונים שקורין ל"ר (לאָרבעער בוים), ופרי שלו קורין ביי"ש, עי' המתרגם ר"ה כ"ג ע"א ד"ה ערי:

דף ז ע"ב ד"ה פותחות דידיה מאברזי כו' פותחות שירו"ר בלע"ז, כל"ל (שלאָס אן איינער טהירע), מנעול על הדלת, מסגר:

דף ט ע"א ד"ה מרודים קונפלייג"ש בלע"ז כו' (דיא וועהקלאַגען), יללה, ספוד: **שם ע"ב** ד"ה קליפה מייל"א בלע"ז (איינער פאָן דען אייזערנען רינגען, אוים וועלכען דער פאנצער בעשטעהט), טבעת אחת אשר בשריון ותחרא:

דף יא ע"ב ד"ה בית שער בית קטן כו' וקורין לו פורקא בלע"ז (זיילענהאַללע), אולם, תא, ועי' במתרגם ברכות כ"ג ע"ב ד"ה בקילעא: **שם** ד"ה מרפסת אלוי"ר (טרעפפע, שטופע), מעלה, שלבים, מדרגה. ועי' מנחות ל"ג ע"ב:

דף יג ע"ב ד"ה פילכא וגוולא לטוות ולארוג שקורין ספי"ד (טעפפיך) דוק. יריעה מרוקמה ועי' המתרגם תענית כ"א ע"ב ד"ה ומך כו':

דף טז ע"ב ד"ה דכמשי פלסיי"א (וועלק), נבל, מולל, קמל:

דף יז ע"א ד"ה הסלעים אבנים שהאור יוצא מהן שקורין קיליי"ש (קיעזעל שטיינע), חלמיש:

דף יח ע"א ד"ה טירייא איסויני"ר בלע"ז (ערשיטטערן, ערשיטטערונג), להחריד, חרדה: **שם** ד"ה ואת הכרישין כרתי פוריל"ש (לויך, שניטטלויך), חציר:

דף יט ע"א תד"ה משוי דמשתכי כו' שקורין קיילו"ש. פירשנו לעיל דף י"ז ע"א: **ע"ב רש"י** ד"ה מבריך כמו ויברך את הגמלים כו' וקורין בלע"ז פרובניי"ר, עי' המתרגם ר"ה דף ס' ע"ב ד"ה מבריך:

דף כ ע"א ד"ה הברד גלט"א (אייז), קרח, קפאון: **שם** ד"ה הכפור גרייסלא"ן (האגעל קאָרנער, שלאָססען), גרעיני ברד, חנמל: **שם ע"ב** אצטרובלא כו' שקורין לרק"א (רייף), חשוק, חשור, עגול, ועי' לקמן דף ס"ה ע"א ד"ה אצטרובל: **שם** ד"ה קלת כו' שקורין טרוימוריי"ר (מיהל טריבטער), ועי' המתרגם חגיגה דף ג' ע"ב ד"ה עשה אזנך כאפרכסת ועי' לקמן דף ס"ה ע"א ד"ה הקלת: **שם** ד"ה עד שיהא תחתיו מעזיבה אסטרי"ך בלע"ז (דעקקע איינעם ציממערס), ועי' המתרגם ב"מ קי"ז ע"ב ד"ה מעזיבה:

דף כב ע"ב ד"ה מזחילה כו' קנאל"א (רינגע, קאנאל), רהט, ברכה, תעלה:

דף כד ע"ב ד"ה שאינו זורח כו' רחת פל"א בלע"ז (וואורף שויפעל) יעה, מגרפה:

דף כה ע"א ד"ה אוריה אני שמעתי כו' ולי נראה שכך קורין למזרח בלשון לע"ז (אָריענט), קדם:

דף כז ע"א ד"ה גץ אסנציי"א כו' (פונקען), שביבים, זיקות, בני רשף:

דף לח ע"א רשב"ם ד"ה טורכמא דריסקא כו' קרו"ג אוגריימי"ל (מאָרגענלענדישע זאַפרען), כרכום הגדל בארץ המזרח, ועי' המתרגם ב"מ ק"ז ע"ב ד"ה כרכמא ריסקא:

דף נב ע"א ד"ה כיפי אניר"ש (רינגע), טבעת:

דף נט ע"א ד"ה הווקין שליבות אסקלוינ"ש (לייטער שפראָססען, שטופען) מדרגות שלבים. ועי' המתרגם עירובין ע"ז ע"ב ד"ה שליבותיו:

דף ס ע"ב ד"ה בת נדעת שנפ"ל (שלעף, שלעפע), רקה, ועי' במתרגם שבת דף פ' ד"ה כלכול לדע' כו':

דף סא ע"א ד"ה אפתא אפנסמ"ן בנין נמוך אצל הבית מצדו או מאחוריו ונקרא (שירמדאַך), ועי' רש"י מ"א ו' ה' וביחזקאל מ"א ה' בבאור מלת יציע. ועי' המתרגם פסחים דף ח' ע"א: **שם** ד"ה בדקא חלילה איהו נמי כו' לודר"ש בלע"ז (דיא פענסטערשייבען), גליני חלון:

דף סה ע"א ד"ה איצטרוביל כו' לרקיי"א בלע"ז עי' לעיל דף כ' ע"ב: **שם** ד"ה הקלת האפרכסת טרדמויי"א בלע"ז (מיהל טריבטער), של אשר בו יתנו התבואה וממנו תרד תוך הרכב והרחים. ועי' המתרגם חגיגה דף ג' ע"ב:

דף סז ע"ב ד"ה טלפחא היא עריבה שקורין מיי"ש כו'. עי' רש"י פסחים ס"ו ע"א ד"ה חבית של תרומה ובמתרגם שם, ובמסכת טהרות פ"י משנה ה' העדשות כו' ובמתרגם שם. **שם** ד"ה בלונסות אותן שנועלין כו' ובלע"ז קורין יומיילי"ן תאומים (דיא אוים צווייא גלייכען טיילען איינאנדער פערבונדענע שטיקקען בעשטעהענדען האַנדע איינער קעלטער) שני קרשים שוים הקשורים יחד אשר מהם יהיו כותלי הגת. ואח"ז ויש מקומות שקורין שרור"ש אחיות, (שוועסטערן), ונקראים כן בשביל הבדים הדומים זה לזה: **שם** ד"ה חומרתא וויי"ן בלע"ז כו' (ווינדע, בלאָקראללע), גלגל, והוא מכונה להרים ולהוריד את הקורות המכבשים את הענבים:

דף סח ע"ב ד"ה חיצת הקנים טרו"ק בלע"ז (בישעל. מעהרערע אין איינעם הויפטשטענגעל וואכסענדע צווייגע), אגודת ענפים הצומחים על חוטר אחד. וכן הוא לועז לקמן קמ"ג ע"ב ד"ה כחושים של קנה. ועי' בנדרים נ"ה ע"ב ד"ה כחיזרא לדיקלא: **שם** ד"ה בתולת השקמה בבחרותה כו' טרונ"ק טרא"ק בלע"ז (שטאם), גזע, שורש, מצבת.

דף סט ע"א קנים המחולקין מפוצלין כו', וקורין לו פאשיל"ש (פפאהל, פפאָהלע), יתד, סמוך. ועי' בב"מ ק"ג ע"ב ד"ה בקנים: **שם** בסיכי יתידות קביל"ש כו' (פפלאָקע), ועי' המתרגם מנחות מ"א ע"א ד"ה דנקטה בסיכי:

דף עג ע"ב ד"ה אדרא הוא הוילון כו' וויי"א בלע"ז (דאם זעגעל אם שיפפמאסטע), מפרש אשר בראש חבל ועי' רש"י יחזקאל כ"ז ז': **שם** ד"ה עוגינין אנקר"ש כו' מלה ידוע בכל השפות (אנקער): ד"ה משוטות שקורין רימ"א (רודער): ד"ה ביצית ודוגית היינו ספינה קטנה כו' קוקיי"ש בלע"ז (נאַכען, קאהן), סירת דוגה והרשב"ם מוסיף עוד ויש לועזים בונ"א (שיף, וואססער-פאהרצייג), אניה, ספינה, צי. ומ"ש קרוב ללשון עברי כי הוא קרוב למבטא למלת ביצית והרשב"ם קורא ללשון התלמוד לשון עברי:

דף עד ע"א דגני אפרקיד פניו למעלה שיפינ"ש בלע"ז (ריקקען), גב, גיו, אחורים:

דף עה ע"א ד"ה אקדח קרבונקל"א בלע"ז (קארפונקעל) אבן יקרה אשר לד"ק נקראת אודם ולד"ק נופך או ברקת:

דף עח ע"א ד"ה קלקל ציגל"ש לקשור האוכף כו' (גורט), אזור, חגורה. ועי' המתרגם ב"מ דף ל' ע"א ד"ה בית פאגי: **שם** ד"ה חבק פוטרי"ל (ברוסט גורט), חגורה על החזה, ועי' במתרגם שבת ס"ד ע"א ד"ה חבק:

דף פ ע"ב ארזא קינ"א בלע"ז ל"נ פינ"א (ראָטהאַננע), כי יש הבדל בין ארז סתם ובין הארז אשר בלבנון: **שם** ד"ה תורניתא פי"ן בלע"ז (פיכטע), לבנה, ועי' בהמתרגם שבת ל' ע"א ד"ה שיש לו עיקר, ובר"ה כ"ג ע"א ד"ה תורניתא: **שם** ד"ה ברתי בויי"ש (בוקסבוים) תאשור, ועי' ר"ה דף כ"ג: **שם** ד"ה אפרסמא ש"ף כו' (פעבטאננע) ברוש, עץ שמן: **שם** ד"ה בלוטו קיישנ"א שטעון גלונ"ץ (אייכע), אלה, אלון, וגלונ"ץ הוא פריו שנקרא (אייכעל). וכן תרגם רש"י בר"ה שם ע"ש:

דף פא ע"א ד"ה כסיתא אילן שגדל בים כו' וקורין קוריי"ל (קאראללענבוים), אלמוגים: **שם** ד"ה ערי אילן שגדלין בו ביי"ש וקורין לריי"ר (לאָרבעער בוים) ועי' לעיל דף ד' ד"ה ודפנא: **שם** ד"ה ודולבי קיישטניי"ר, עי' בתוס' ד"ה ערמונים, ובאמת יש מין ערמון שהוא קלוע כמ"ש רש"י בסוכה ל"ב ב' ד"ה דולבא:

דף פח ע"ב ד"ה לא יגדוש קונבלי"ר בלע"ז (אנהייפען, איבער פיללען), לקבץ יחד למרבה, למלא:

דף פט ע"ב ד"ה בעץ גדיל אשיי"ן (צינן), ועי' ר"ה כ"ד ע"ב ד"ה בבעץ: **שם** ד"ה אבר פלומב"א (בלייא), עופרת: **שם** ד"ה מחק רשטוייר"א בלע"ז (שאבען שטרייבער), להחליק העודף מהמדה, מרוח: **שם** ד"ה אשכרוע בויסביי"ל (בוקס בוים), ועי' לעיל פ' ע"ב ד"ה ברתי וכצ"ל גם כאן: **שם** ד"ה שלא ירתיח שלא ישפוך כו' אשקומ"א בלע"ז (שוים), בעבוע, רתוח:

דף צה ע"א ד"ה דאקרים איינר"א בלע"ז (פערזויערט), החמיץ, ועי' במתרגם ברכות דף מ' ע"ב רש"י ד"ה שהקרים ובב"מ ל"ח א' ד"ה הדבים: **שם ע"ב** שעברו לורחו שהחמיץ שקורין סורני"ר (אומשלאגען, פערדערבען), להחליף, לקלקל:

דף צט ע"א לנקוט פיורא מקל או רחת שקורין פורק"א (גאבעל, גארבענגאבעל), מזלג, ועי' במתרגם שבת קכ"ב ע"ב ד"ה מלגז:

דף קז ע"א ד"ה תריץ פוסיי"ר בלע"ז (גראבען), פחת, תעלה, חפירה:

דף קמג ע"ב ד"ה כחושים של קנה כו' טרוק"ש בלע"ז, עי' לעיל ס"ח ע"ב ד"ה חיצת הקנים:

דף קמה ע"א ד"ה קול שבלא אשקלנ"ש בלע"ז (גלאָקקע), פעמון, מצלה, מנענע:

דף קנ ע"א ד"ה אמר נכסי לפלוני כו' גויי"ר (גאלד, גאלדמינצע), זהב, מטבע של זהב:

דף קנא ע"א כבינתי בית נפש טשק"א בלע"ז (מעדאלליאָן), ועי' במתרגם מו"ק י"ג ד"ה שירין:

דף קנו ע"א ד"ה מקיימי קוצים קרדונ"ש בלע"ז (דיסטעלן), דרדר:

דף קסא ע"ב ד"ה מבותא תורן כו' משת"א (דער מאסטבוים), חבל על ראש הספינה:

דף קסה ע"א ד"ה דרכמונות בלע"ז קינונ"ש (פינפער), והוא חמישית מנה:

דף קסו ע"א ד"ה אזרנוקא סגוירל"א בלע"ז (ציהע איימער), דלי אשר על הבור:

דף קעג ע"ב תוד"ה חסורי מחסרי כו' דקאמר יימ"י דונרא"י (אנכי אתן לך) ולא קאמר יימ"י דיברא"י (אנכי אחייב לך): סליק